

Naturmangfold

Malvik kommune

Prosjektplan

1 FAKTA OM OPPDRAGET

FORMÅL

Formålet med oppdraget er å svare ut kontrollutvalgets bestilling knyttet til naturmangfoldloven og ivaretagelsen av denne i saker i Malvik kommune. Oppdraget vil kunne identifisere mulige forbedringspotensial i arbeidet med slike saker i kommunen.

PROBLEMSTILLINGER

- Har Malvik kommune rutiner for å behandle saker som berører naturens mangfold i tråd med lov og regelverk?
- Kan Malvik kommune dokumentere at saker som berører naturens mangfold blir behandlet i tråd med lov og regelverk?

TIDS- OG RESSURSBRUK

Timeforbruk: 300 timer

Rapport til sekretær: 20. august 2025

OPPDRAGSANSVARLIG REVISOR

Hanne Marit Ulseth Bjerkan

hanne.bjerkan@revisjonmidtnorge.no

Tlf. 476 34 527

2 MANDAT

I dette kapittelet redegjøres det for bestillingen.

2.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Malvik kommune bestilte den 28. november 2024, sak 59/24 en forvaltningsrevisjon om miljøforhold i kommunen. Under behandlingen av saken ble det løftet fram mulige problemstillinger som omhandler loven om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og hvordan kommunen ivaretar denne i behandling av arealsaker.

Bestillingen er i tråd med *Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028*, hvor planarbeid med vekt på klima, naturmangfold og dispensasjonspraksis er et av de prioriterte områdene.

2.2 Naturmangfold

FN-sambandet sin definisjon av naturmangfold er alle ulike typer liv som finnes i naturen, og omfatter både dyr og planter i alle områder i verden og i ulike økosystemer. Økosystem består av ulike arter, som for eksempel sopp, planer, dyr eller mikroorganismer. For at økosystemet fungerer, har alle artene en bestemt funksjon og bidrar på sin måte til at balansen opprettholdes. Dersom arter dør ut eller blir for store, kan det medføre at økosystemet kollapse.¹

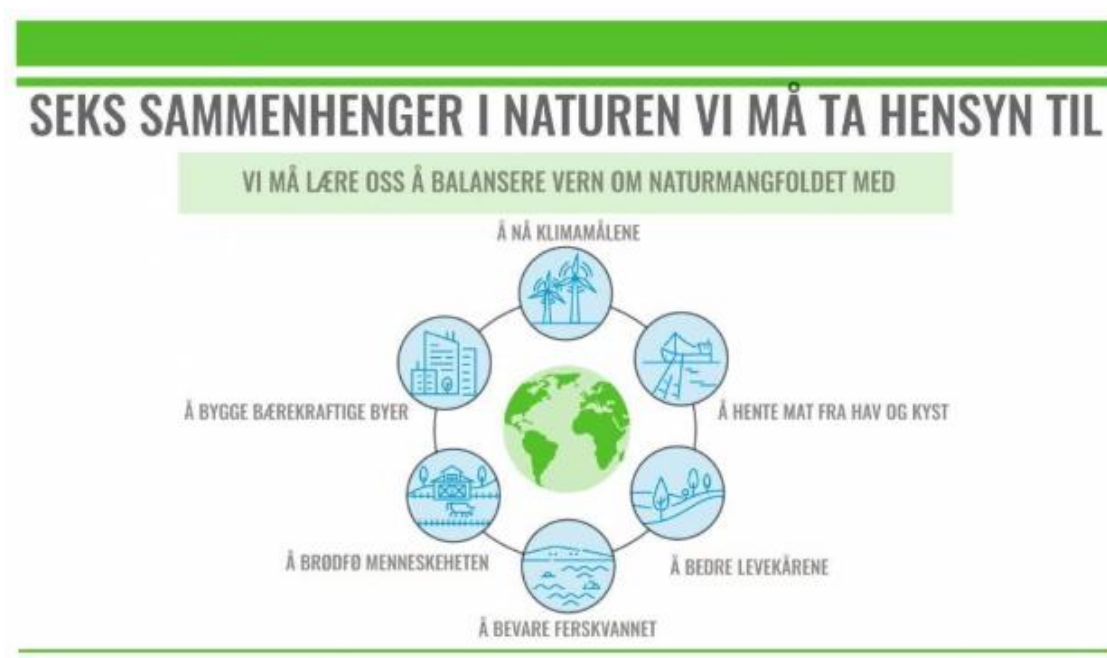
FN-sambandet skriver i sin artikkel om naturmangfoldet at vi som mennesker er avhengig av et bærekraftig naturmangfold med et bærekraftig artsmangfold for å kunne overleve på jorden. Grunnleggende behov som luft, vann og mat er resultat av naturmangfoldet i jordens biosfære². Menneskers påvirkning på naturmangfoldet gjennom utnyttelse av naturressurser, areal og utslipp av klimagasser har ført til at arter har blitt utryddet mye raskere i dag enn tidligere i historien. FNs naturpanel peker på fem hovedgrunner til at naturmangfoldet er truet, og alle er menneskeskapte:

- Arealendring – vi forandrer og ødelegger jorden og havet
- Rovdrift – vi utnytter dyr og planter
- Klimaendringer påvirker naturmangfoldet og motsatt
- Vi ødelegger jorden med forurensning
- Vi sprer fremmede, skadelige og aggressive arter til nye områder.

¹ <https://fn.no/tema/klima-og-miljoe/naturmangfold>

² Område av jorden der det finnes organisk liv, og biosfæren er summen av alle økosystemene på Jorden.

FNs naturpanel peker på at for å bevare naturmangfoldet er det viktig å anerkjenne at naturen har en verdig i seg selv. Det kreves et helhetlig fokus på bærekraftig utvikling; å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov.

Kilde: FN-sambandet

Figur 1. Seks sammenhenger i naturen som må tas hensyn til for å være bærekraftige og bevare naturmangfoldet.

Naturmangfoldloven regulerer bærekraftig³ bruk og vern av naturen, og gjelder for alle som tar beslutninger som har konsekvenser for naturmangfoldet. Lovens kapittel II regulerer alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk. Det skjer gjennom forvaltning av lokale bestander, arter, områdevern, fremmede organismer, utvalgte naturtyper og leveområder for prioriterte arter. De alminnelige bestemmelsene er gitt i paragraf §§ 4 og til og med 14.

Veilederen til kapittel II, utgitt av klima -og miljødepartementet⁴, skriver at det er mange lover som berører naturmangfoldet. Den offentlige myndighetsutøvelsen som berører natur, skjer ikke først og fremst ved bruk av naturmangfoldloven, men ved bruk av andre lover

³ Bærekraftig defineres som en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov. <https://fn.no/tema/baerekraftig-utvikling-fattigdom-og-befolkning/baerekraftig-utvikling>

⁴ Naturmangfoldloven kapittel II, Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk, Klima- og miljødepartementet

(eksempelvis plan- og bygningsloven). I et dokument om naturmangfoldloven og plan- og bygningsloven⁵ skriver klima- og miljødepartementet at naturmangfoldlovens kapittel II kommer inn i alle saker der det fattes vedtak etter plan -og bygningsloven som berører naturmangfoldet. Eksempler på saker er regionale planer, kommuneplaner, reguleringsplaner og enkeltsaker. Dokumentet skriver også at naturmangfoldloven skal legges til grunn i arbeidet med regionale og kommunale planstrategier.

Naturmangfoldloven sier hvilke vurderinger man er pliktig til å gjøre der beslutninger berører naturmangfold. Loven viser til at de miljørettslige prinsippene (§§ 8-12) skal sikre at naturmangfold blir vurdert ved myndighetsutøvelse som berører natur. Prinsippene er som følger:

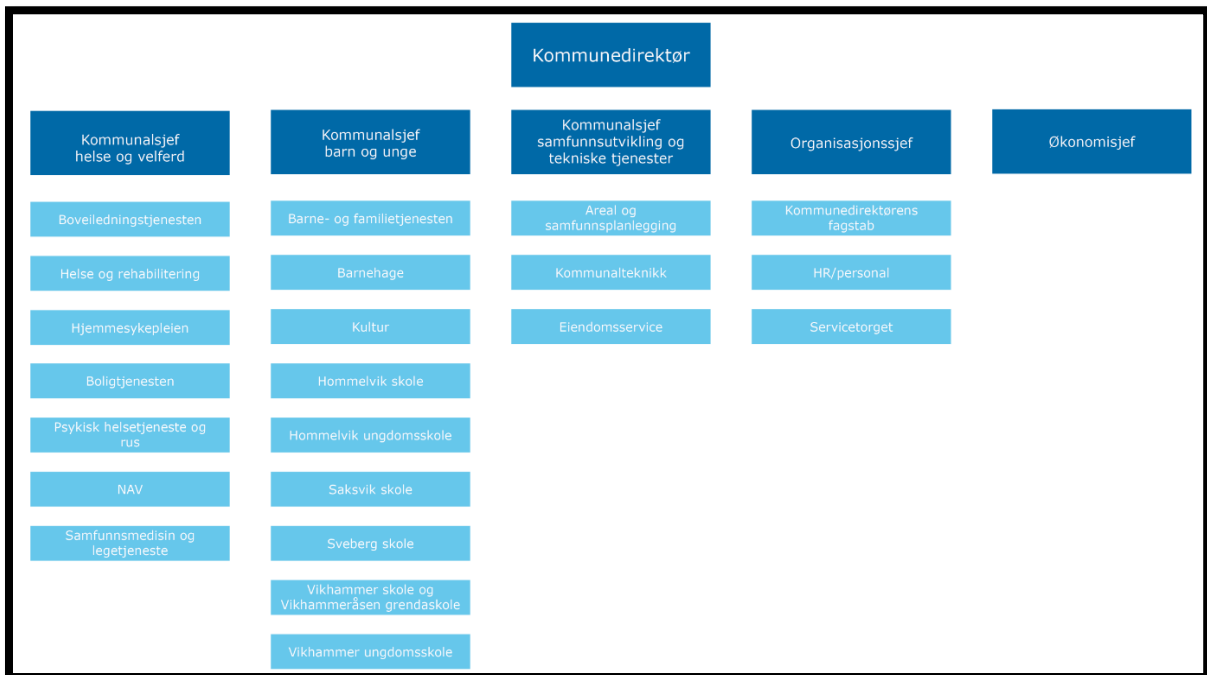
- kunnskapsgrunnlaget (§ 8)
- ivaretagelse av føre-var-prinsippet (§ 9)
- økosystembelastningen (§ 10)
- tiltakshaver som kostnadsbærende ved miljøforringelse (§ 11)
- miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12)

I dokumentet fra klima- og miljødepartementet skriver de at hvordan saken påvirker muligheten for å nå forvaltningsmålene for naturtyper og arter i naturmangfoldloven (prinsipp §§ 4 og 5) også bør synliggjøres i saksbehandlingen.

2.3 Kommunens organisering

Malvik kommune ledes av kommunedirektør som øverste administrative leder. Figuren nedenfor viser kommunens organisasjonskart.

⁵ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/naturmangfoldloven-og-plan--og-bygningsl/id660338/>

Kilde: Malvik kommune

Figur 2. Organisasjonskart Malvik kommune

Når det gjelder natur og naturforvaltning skriver Malvik kommune på sin hjemmeside at kommunen har to verneområder; Homla naturreservat og Hevillen naturreservat. Videre skriver kommunen at naturreservater er den strengeste formen for områdevern.

Hjemmesiden til kommunen viser til at arealdisponering er en av de største truslene mot naturmangfoldet, og at kommunen for å forvalte naturmangfoldet på bærekraftig vis, må ha oversikt over viktige lokaliteter. Kommunen har derfor gjennomført en kartlegging av blant annet biologisk mangfold, viltkartlegging og er i gang med naturtypekartlegging. Kulturmark i Mostadmark er også kartlagt.

3 PROSJEKTDESIGN

Kapittelet redegjør for revisors forslag til løsning av oppdraget.

3.1 Problemstillinger

Følgende problemstillinger vil besvares:

1. Har Malvik kommune rutiner for å behandle saker som berører naturens mangfold i tråd med lov og regelverk?
2. Kan Malvik kommune dokumentere at saker som berører naturens mangfold blir behandlet i tråd med lov og regelverk?

I første problemstilling vil revisor undersøke om kommunen har etablert rutiner for saksbehandling i saker som berører naturens mangfold. Revisor vil undersøke om kommunen har rutiner og system som sørger for at saker blir forsvarlig utredet i tråd med lov og regelverk. Kravene i naturmangfoldloven vil være sentrale, men revisor vil også se på disse i sammenheng med kravene i blant annet plan- og bygningsloven.

I andre problemstilling vil revisor se på praksisen rundt saksbehandlingen for saker som berører naturens mangfold. Revisor vil gjøre en gjennomgang av utvalgte saker for å se om disse sakene er behandlet i tråd med lov og regelverk. I gjennomgangen vil de alminnelige bestemmelsene om bærekraftig bruk (kapittel II i naturmangfoldloven) være sentrale og om kommunen følger disse bestemmelsene.

3.2 Avgrensing

Revisor vil kun se på saker som er vedtatt av kommunestyret. Revisor ser på saksbehandlingen som skjer i administrasjonen før saken sendes til politisk behandling i kommunestyret, og om informasjon som er med i saksutredningen som går til politisk behandling er i tråd med lov og regelverk.

Revisjonen vil ikke berøre statlige prosjekter som for eksempel veiutbygging (motorvei).

Revisor ønsker i utgangspunktet å gjennomgå sakene som kommunestyret har vedtatt som berører naturens mangfold. Revisor vil gjøre et utvalg av saker i perioden 2022-2025. Revisor vil vurdere underveis i prosjektet om det er behov for å forlenge perioden for utvalg av saker. Dette avhenger av omfanget av saker som finnes i kommunen.

3.3 Kilder til kriterier

I en forvaltningsrevisjon skal det etableres revisjonskriterier. Revisjonskriterier er de krav, normer og/eller standarder som kommunen sin praksis skal vurderes opp mot. Aktuelle kilder til revisjonskriterier er blant annet:

- Kommuneloven
- Naturmangfoldloven
- Plan – og bygningsloven
- Naturmangfoldloven kapittel II Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk, Klima - og miljødepartementet, veileder
- Kommunens egne retningslinjer på området

3.4 Metoder for innsamling av data

For å besvare første problemstilling om hvilke rutiner kommunen har, blir det aktuelt med intervju. Revisor vil gjennomføre intervju med aktuelle personer i kommunen som har en rolle i saksbehandlingen knyttet til saker som faller inn under naturmangfoldloven. Intervju vil bli brukt for å få dybdeinformasjon om hvilke rutiner kommunen følger i slike saker som legges fram til politisk nivå, og for å høre om de har rutiner for at saksbehandlingen er i tråd med lovverket. Dersom kommunen har skriftlige rutiner for dette arbeidet, er det aktuelt for revisor å gjennomgå disse rutinene.

Andre problemstilling vil svares ut i hovedsak gjennom dokumentgjennomgang. Det kan bli behov for intervju dersom revisor anser et behov for å stille spørsmål knyttet til saksgjennomgangen. Dokumentgjennomgangen vil vise saksbehandlingen kommunen har gjort før og når det legges fram for politisk behandling, og om saksbehandlingen er i tråd med kravene etter regelverket.

4 PROSJEKTORGANISERING

4.1 Prosjektteam

Oppdragsansvarlig revisor	Hanne Marit Ulseth Bjerkan
Prosjektmedarbeider	Marit Ingunn Holmvik
Kvalitetssikrer	Anna Ølnes
Kvalitetssikrer	Eirik Gran Seim

4.2 Milepælsplan

Bestillingsdato	28. november 2024
Prosjektplan til sekretær	22. januar 2025
Oppstartsmøte	Mars 2025
Datainnsamling ferdig	Mai 2025
Rapport til uttalelse	Juni 2025
Rapport til sekretær	20. august 2025

Trondheim, 22. januar 2025

Hanne Marit Ulseth Bjerkan

Oppdragsansvarlig revisor

KILDER

Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)

Naturmangfoldloven kapittel II, Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk, Klima- og miljødepartementet, veileder

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/naturmangfoldloven-og-plan--og-bygningsl/id660338/>

FN-sambandet:

<https://fn.no/tema/klima-og-miljoe/naturmangfold>

<https://fn.no/tema/baerekraftig-utvikling-fattigdom-og-befolkning/baerekraftig-utvikling>

Malvik kommunes hjemmeside:

<https://www.malvik.kommune.no/>

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no